

Kommittédirektiv

Identitetskort för personer som inte har svenskt medborgarskap

Dir.
2007:56

Beslut vid regeringssammanträde den 19 april 2007

Sammanfattning av uppdraget

En särskild utredare skall utreda hur det kan säkerställas att det finns möjlighet för personer som inte är svenska medborgare men som har rätt att vara bosatta i Sverige att få identitetskort (id-kort).

I uppdraget ingår att överväga och lämna förslag om vilken myndighet eller annat organ som skall ha ansvaret för att på ett tillförlitligt sätt utfärda sådana id-kort och om den närmare avgränsningen av vilka kategorier av personer som skall omfattas.

Vidare skall utredaren överväga och lämna förslag om hur personer som saknar svenska identitetshandlingar skall kunna styrka sin identitet vid ansökan om id-kort.

Utredaren skall redovisa uppdraget till regeringen senast den 31 december 2007.

Bakgrund

Det finns olika typer av identitetskort i Sverige i dag. Förutom körkortet, som utfärdas av Vägverket, finns det s.k. SIS-märkta id-kort och nationella identitetskort.

För att få utfärda SIS-märkta id-kort krävs ett särskilt tillstånd från certifieringsorganet Det Norske Veritas Certifikation AB (DNV). Normalt ger ett sådant tillstånd rätt att utfärda id-kort till personer som har en direkt anknytning till utfärdaren, t.ex. genom anställning. Därutöver har Posten AB (Posten) och

bankerna tillstånd att utfärda id-kort till allmänheten. Bankerna utfärdar normalt endast kort till sina kunder. När kundförbindelse inleds har bankerna att beakta det identifieringskrav som finns i lagstiftningen för att bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism. Eftersom alla personer i Sverige anses vara kunder hos Posten kan alla som uppfyller de krav som redovisas i det följande få kort genom dotterbolaget Svensk Kassaservice AB. Regeringen har nyligen till riksdagen överlämnat propositionen 2006/07:55 *Statens ansvar för vissa betaltjänster*. I propositionen föreslås att Posten får möjlighet att påbörja en avveckling av Svensk Kassaservice under andra halvåret 2008.

Reglerna för utfärdande av SIS-märkta id-kort finns angivna i *Särskilda bestämmelser för certifiering av överensstämmelse med standard* (SBC 151) hos DNV. Enligt dessa bestämmelser skall den som beställer ett id-kort vara folkbokförd i Sverige och kunna styrka sin identitet genom en fullgod identitetshandling. Fullgod identitetshandling är enligt bestämmelserna svenskt körkort, svenskt pass i vinröd bok eller certifierat tjänste- och id-kort. Om det saknas en fullgod identitetshandling krävs enligt SBC 151 personbevis, skriftligt intyg och intygande av en intyggivare som är personligen närvarande vid beställning av id-kortet.

Bestämmelser om nationella id-kort finns i förordningen (2005:661) om nationellt identitetskort. Korten utfärdas endast för svenska medborgare. Skälet till att de nationella id-korten infördes var att de skulle kunna användas för att styrka svenskt medborgarskap i samband med resor inom Schengenområdet. De nationella id-korten kan även användas för legitimering i olika sammanhang inom landet. Rikspolisstyrelsen utfärdar de nationella id-korten.

Behov av utredning

Det är i vissa fall svårt för personer som inte är svenska medborgare att få id-kort. Bland annat har Svensk Kassaservice fr.o.m. den 1 januari 2007 skärpt sina krav. De nya kraven innebär att en sökande som saknar fullgod svensk legitimation

skall ha med sig en person som, förutom att han eller hon skall inneha en godkänd svensk id-handling, skall vara en nära släkting. Med nära släkting avses maka eller make, registrerad partner, vårdnadshavare eller myndigt barn. Syskon kan vara intygsgivare, om detta kan styrkas med ett personbevis, exempelvis ett s.k. familjebevis. Eftersom sambor inte finns registrerade i folkbokföringen godtas de inte som intygsgivare.

Skälen till att strängare krav infördes var att man upptäckt att vissa personer uppgivit falsk identitet vid beställning av SIS-märkta id-kort och att intygsgivare lämnat oriktiga uppgifter. Risker för felaktigt utfärdade id-kort anses av Svensk Kassaservice vara mindre, om intygsgivaren kan styrka sitt släktskap.

Personer som nyligen har invandrat till Sverige saknar ofta både fullgod svensk identitetshandling och nära släktingar av det slag som krävs enligt de nya reglerna. De nekats därför ofta SIS-märkt id-kort. Eftersom de inte är svenska medborgare har de inte heller möjlighet att få nationellt id-kort.

Avsaknaden av id-kort innebär inte sällan problem i kontakt med viktiga funktioner i samhället såsom sjukvård, apotek, bank och post. Detta drabbar även personer som är medborgare i andra medlemsstater i EU och har uppehållsrätt i Sverige. Det är viktigt att säkerställa upprätthållandet av den fria rörligheten inom EU i enlighet med EG-fördraget och Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG av den 29 april 2004 om unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier¹.

Ombudsmannen mot etnisk diskriminering (DO) har fått ett antal anmälningar från personer som har nekats id-kort på grund av att de både saknar svensk legitimation och nära släktingar här i landet som kan intyga deras identitet. DO utreder om det är fråga om s.k. indirekt etnisk diskriminering.

Det är naturligtvis av stor vikt att det finns tillfredsställande rutiner för utfärdande av id-kort i Sverige och att de id-kort som utfärdas är tillförlitliga. Tillförlitligheten är inte minst viktig för den finansiella marknaden men även för samhället i stort.

¹ EUT L 158, 30.4.2004, s.77-123 (Celex 32004L0038).

Att den som utfärdar id-kort ställer krav på styrkande av sökandens identitet är givetvis helt motiverat. Det är dock viktigt att personer med rätt att vara bosatta och arbeta i Sverige har möjlighet att få ett svenskt id-kort, även om de inte har nära släktingar här i landet.

Det finns därför behov av att utreda hur personer som har rätt att vara bosatta i Sverige men saknar svenskt medborgarskap skall kunna intyga sin identitet på ett tillfredsställande sätt.

Det behöver även säkerställas att det finns ett organ som utfärdar id-korten. Det bör därför övervägas om någon myndighet eller något annat organ bör ges i uppdrag att svara för utfärdandet av id-kort för icke svenska medborgare som är bosatta i Sverige.

Uppdraget

En särskild utredare skall utreda hur det kan säkerställas att det finns möjlighet för personer som inte är svenska medborgare men som har rätt att vara bosatta i Sverige att få id-kort.

I uppdraget ingår att överväga och lämna förslag om vilken myndighet eller annat organ som skall ha ansvaret för att på ett tillförlitligt sätt utfärda sådana id-kort och om den närmare avgränsningen av vilka kategorier av personer som skall omfattas.

Vidare skall utredaren överväga och lämna förslag om hur personer som saknar svenska identitetshandlingar skall kunna styrka sin identitet vid ansökan om id-kort.

Erfarenheter av hur frågan har lösts i andra länder skall tas tillvara. Det gäller särskilt erfarenheterna i de övriga nordiska länderna.

Utredaren skall lämna de författningsförslag som behövs.

Utredaren skall analysera om ett genomförande av utredarens förslag skulle innebära en förändring av det offentliga åtagandet och om förslagen skulle riskera att leda till att kraven på statliga insatser ökar samt i övrigt redogöra för eventuella förändringar för stat, kommuner, landsting, företag och enskilda.

Utredaren skall i utredningsarbetet ha kontakt med bl.a. Rikspolisstyrelsen, Migrationsverket, Kommerskollegium, Finansinspektionen, Skatteverket, Ombudsmannen mot etnisk diskriminering, Posten AB, Svenska Bankföreningen samt Sveriges Kommuner och Landsting.

Utredaren skall redovisa uppdraget till regeringen senast den 31 december 2007.

(Integrations- och jämställdhetsdepartementet)